

Herrigintza paradigma berri baten kimuak ernetzen ari ote dira? Azalean jarri dugu galdera.

Galdera ate joka dugu, ate joka dugulako parte hartzearen gaia. Ohikoa bihurtu da etxeko postontzian ere parte-hartze prozesuetarako gonbidapena jasotzea. Alderdi politiko eta agintaritza politikoetan, udal eta aldundietan, gizarte erakundeetan, tankera anitzeko talde eta elkarteetan, hedabideetan, kalean... Gero eta leku gehiagotatik entzuten dugu parte-hartze prozesuen beharra. Eta horrekin batera demokrazia zuzena, gobernantza modu irekiak, partaidetzazko aurrekontuak, erabaki guneak eta baliabideak partekatzea, eraldaketa soziala, militantzia modu berriak, herrigintzan sakontzea, eta beste.

Bizi dugun errealitatea konplexua da, Kanadako baso itxien antzera, poetak zioen bezala. Bizi gaituen krisi sistemikoak gizarte demokratikoen mugak eta ezinak gero eta argiago jarri dizkigu begien aurrean. Gero eta biluziago ageri zaigu demokrazia, alegia hartako erregea nola. Baina, bestetik, paradoxikoki, azken urteetan, politika neoliberalak gero eta indar handiagoz eragiten ditute geure eguneroko martxan. Errealitate bortitz hori indartzen ari delarik –edo ari delako, hain justu, agian– herrigintza mailako militantzia apalduta dagoela dirudi, beste garai batzuekin alderatuz gero. Orain, nahiago omen dugu kontsumitzaile izan militante baino. Baina, aldi berean, eta hau ere paradoxikoki, demokrazia errealagoa eskatzen duten ahotsak eta praktikak ugaritzen ari dira azkenaldian.

Parte hartzea eskatzen da, res-publica deitzen dugun eta denon egunerokotasuna gobernatzen duen plaza horretan erabakimena izatea. Parte-hartze prozesu horiek behetik gora eta herritarrek bultzatutakoak dira kasu askotan; baina, asko dira, baita ere, erakundeek proposatutakoak, herritarrei parte hartzeko gonbidapena eginez antolatzen direnak. Errealitate berria da honako hau, XXI. mendea urratzearekin batera berdatu dena.

Galdera jarri dugu azalean, baina galdera gehiago ditugu: nondik dator parte-hartze galdegite hau guztia? Zeri erantzuten dio?

Zer da benetako parte hartzea? Ze baldintza bete behar ditu? Ze onura eta ze muga ditu? Ze oztopo ditu? Zertan da emakumeen parte hartzea tradizionalki gizonezkoena izan den eremu publikoan? Eta gazteena? Eta urrats bat sakonago emanda, haurrena? Nola konpondu behar dira botere politikoa eta herri ekimena? Militantzia zertan da gaur egun? Zenbateraino da parte hartzailea? Nola eragiten da eraldaketa soziala? Nola egiten da parte hartzetik partaidetasunerako urratsa?

Galdera horiek guztiak partaidetasunaren gaineko teorian eta jakintzan jantziak diren eta parte-hartze prozesuetan buru-belarri jarduten duten hamar aditu-arituri luzatu dizkiegu. Zesar Martínezek marko orokorrean kokatu gaitu; Nicola Foronik bereziki Gipuzkoako erakunde publikoen jardun oparoari erreparatu dio; Jone Martínezek emakumeen parte hartzearen berezitasunez hitz egin digu, Jon Markel Ormazabalek gazteenez, eta Nerea Agirre eta Olaia Jimenezek haurrenez, gizarte inklusibo baten jomuga ez galtzeko. Eta, azkenik, Marta Luxán, Andere Ormazabal, Unai Txurruka eta Olatz Dañobeitiak herri mugimenduen baitatik bertatik egindako militantziaren gaineko gogoeta dakarkigute.

Hori dena gutxi balitz, ohiko laukoteak azken asteetan gertatu-koen kronika dakarkigu. Nagore Amondarain kulturaz ari zaigu, Joseba Barandiaran ekonomiaz, Dabid Anaut soziolinguistikaz eta Gorka Julio teknologia digitalen munduaz.